

*Haberler:*

## TÜRK TARİH KURUMU'NUN GENEL KURUL TOPLANTISI

Türk Tarih Kur'unun yıllık Genel Kurul toplantısı 4 Nisan 1953 Cumartes günü saat 10'da Ankara'daki merkezinde yapılmıştır. Toplantıyı Kurum Başkanı Ord. Prof. Şemseddin Günaltay açmış, yoklama yapılarak çoğunluğun bulunduğu anlaşıldığından Genel Kurul Başkanlık divanının seçimine geçilmiştir. Yapılan seçimde Başkanlığa Prof. Hâmit Ongunsu, ikinci Başkanlığa Tevfik Bıyıklıoğlu, Sekreterliklere Prof. Dr. Halil İnalçık, Doçent Dr. Tahsin Özgüç seçilmişlerdir.

Birinci oturuma Prof. Hâmit Ongunsu'nun başkanlığında başlanmış, Yönetim Kurulunun 1952 yılı çalışmalarına dair olan raporu ile 1952 yılı hesapları hakkındaki denetleme Kurulu raporları okunmuş ve raporlar üzerinde müzakere açılmıştır. Müzakere sonunda her iki rapor da oy birliği ile kabul ve Yönetim Kurulu ibra edilmiştir. Bu müzakereler esnasında Kurum yayınlarının kolay ve doğru olarak basılabilmesi için Basımevine verilecek eslere ait müsveddelerin nasıl tertipleneceğine dair bir yönetmenliğin hazırlanmasına karar verilmiş, telif ve tercüme eserler için bugünkü şartlara uygun yeni bir barem kabul edilmiş, 1953 bütçesi konuşularak tasdik olunmuş ve toplantı sonunda da inşasına başlanan Basımevi binasının temel atma töreni yapılmıştır. Genel Kurul'a sunulan Yönetim ve Denetleme Kurullarının raporları aşağıdadır :

TÜRK TARİH KURUMU'NUN 1.1.1952 DEN 31.XII.1952 TARİHİNE KADAR  
BİR YILLIK ÇALIŞMALARI HAKKINDA YÖNETİM KURULU

### R A P O R U

Genel Kurulun Sayın Üyeleri,

Kurumumuzun son bir yıllık çalışmalarına ait raporumuzu yüksek katınıza sunuyoruz :

#### MALİ DURUM

Kurumumuzun 1952 yılı geliri, 54.574 lira 62 kuruş 1951 yılından artan gelir fazlası, 130.000 lira hükümet yardımı, 125.000 lira Atatürk tesisi geliri, 10.396 lira 44 kuruş yayımlar geliri, 162 lira Üye aidatı, 8.552 lira 28 kuruş faizler, 3.018 lira 92 kuruş diğer gelirler olmak üzere 331.704 lira 26 kuruştur. Bina karşılığı ve bütçe dışı tutulan 240.000 lira itibari kıymetteki Devlet tahvillerimiz basımevi binasının inşaatına başlanması üzerine ve Genel Kurulca Yönetim Kuruluna verilmiş olan yetkiye dayanılarak borsa fiyatı üzerinden 12.620 lira fazlasiyle satılarak bütçemizin diğer gelirler bölümüne gelir kaydedildiğinden yıl içindeki gelirimizin toplamı 584.324 lira 26 kuruşa çıkmıştır.

Bu gelirlerden 65.681 lira 67 kuruş memur, uzman ve hizmetlilerin aylıklarıyla sigorta primleri ve çocuk zamlarına, 29.370 lira 50 kuruş üyelerin yol paralarıyla hizmetlilerin elbise ve ayakkabı bedellerine ve Kurum daimi memurlarının tasfiye edilen emeklilik tazminatları bakiyesine, 10.589 lira 75 kuruş kırtasiye, demirbaş, posta, telgraf, telefon ile türlü giderlere, 71.573 lira 20 kuruş telif ve tercüme ücretleriyle, baskı malzemesi, baskı işleri ve kazılara, 7.336 lira 52 kuruş kitap ve dergi bedelleriyle cilt işlerine, 1.702 lira 40 kuruş kongrelere iştirak eden üyelerimizin yol masraflarına, 42.099 lira 44 kuruş tesisat ve inşaat işlerine sarfedilmiş, bu suretle giderler toplamı 228.353 lira 48 kuruş tutmuş, geri kalan 355.970 lira 78 kuruş 1953 yılına devredilmiştir.

Bu raporumuzun sonuna eklediğimiz bilançoda görüleceği üzere, 1953 yılına 1.475.597 lira 84 kuruş kıymetinde Kurum varlığı devredilmiştir. Bu toplama kütüphanemize bağış veya mübadele yoluyla gelen kitapların değeri dahil değildir. Bu toplam geçen yıla nazaran 180.355 lira 77 kuruş bir fazlalık göstermektedir.

#### YAYIN İŞLERİ

Bu yıl içinde şu eserlerin basımı bitmiş ve yayınlanmıştır :

- 1- SELAHAATTİN ELKER : *Divan Rakamları*.
- 2- YUSUF HİKMET BAYUR : *Türk İnkılabı Tarihi II. cilt, IV. bölüm.*
- 3- *IV. Türk Tarih Kongresi*.
- 4- Belleten, sayı: 60-63.

Şu eserlerin basımı bitmek üzeredir :

- 1- *Tezahir-i Cevdet I. Fasikül*.
- 2- DR. TAHSİN ÖZGÜÇ : *Küllepe kazısı 1949 raporu*.

Bu yıl içinde şu eserlerin basımına başlanmıştır :

- 1- İSMAİL HAKKI UZUNÇARŞILI : *Osmanlı Tarihi III. cilt, II. bölüm*.

#### DÜNYA TARİHİ

Bu yıl içinde Dünya Tarihinden hiçbir eser yayınlanamamıştır. Halen bu seriden 4 eserin baskısı devam etmektedir.

#### İSTANBUL'UN 500 ÜNCÜ FETİH YILDÖNÜMÜ MÜNASEBETİYLE YAPILACAK YAYINLAR

Genel Kurulun geçenki toplantısında İstanbul'un 500 üncü fetih yıldönümü münasebetiyle yapılacak yayınları düzenlemek üzere 8 kişilik bir komisyon seçilmişti. Bu komisyonun evvelâ Ankara'da bulunan dört üyesi toplanarak bir program taslağı hazırlamışlar, bu taslak İstanbul'da bulunan dört üye tarafından da muvafık bulunduğundan Yönetim Kuruluna verilmiştir. Bu taslak Yönetim Kurulunca Yeni Çağ Koluna verilerek bu Kolun komisyonla birlikte İstanbul'da yaptığı toplantısında yeniden gözden geçirilmiş ve daha vazih bir hale getirilerek işbölümü de yapılmıştır. Hazırlanan programın bir yıldan daha az bir zamana sığdırılmasına imkân olmamakla beraber, 1953 Mayısına kadar yetişebilenlerin yayınlanması, gerisinin de diğer yıllarda çıkarılması uygun görülerek işe başlanmış ise de, bu tarihe kadar maalesef elimize ancak dört eserle bir makale tercümesi

gelebilmıştır. Bunlardan Prof. Halil İnalçık ve Dr. Anhegger tarafından hazırlanan “*Kanunnâme-i Sultani*” adlı eser 9 Ağustosta baskıya verilerek yarısından fazlası dizilmiş ise de, bugüne kadar tashih edilerek geri verilmediği için henüz basıma başlanamamıştır.

İkinci eser üyelerimizden Bay Tahsin Öz’ün Topkapı Sarayı Müzesi’ndeki Fatih Sultan Mehmed’e ait eserlere dair olup metin kısmı 4 Mart’ta baskıya verilmiş ve kâmilten dizilerek tashihlerine başlanmıştır. Bu eserin renkli ve renksiz resimler kısmı İstanbul’da Millî Eğitim Basımevinde basılmaktadır. Eserin Mayıs ayına yetişmesine çalışılmaktadır.

Üçüncü eser tıpkı basımı yapılacak olan İbni Kemal Tarihi’nin önsöz, fihrist ve endeksidir. Bu da tetkik edilmek üzere Yeni Çağ Koluna verilmiştir.

Programa dahil eserlerden İbni Kemal Tarihi ile Heşt Behişt’in tıpkı basıma esas olan nüshaları Ankara’ya getirilmiştir. Bunların Devlet Basımevinde ofset ile basılmasına çalışıyoruz.

Dördüncü eser 1946 yılındanberi Kurum adına Dr. Anhegger tarafından basıma hazırlanan Sarıca Kemal’in Selâtinnamesidir. Bu eser de tamamlanarak Kuruma verilmiş ve Yeni Çağ Kolu tarafından üyelerimizden Bay Hasan Âli Yücel’e inceletilerek raporu alınmış ise de, eser henüz basılmak üzere Yönetim Kuruluna tevdi edilmemiştir.

#### SİNAN MONOGRAFİSİ ÇALIŞMALARI

Sinan monografisi için bu yıl da Yüksek Mimar Alil Saim Ülgen yeniden 6 parça plân ve rölöveyi Kurumumuza teslim etmiştir. Eserin tenkilî baskılara ait birinci bölümünün geri kalan kısımlarını kendi matbaamızda basmaya karar vermiştik. Müsveddelerin bir kısmını Bay Rıfki Melûl Meriç basımevine teslim etmiş ise de, bunların henüz basıma hazır olmadığı anlaşıldığından başlanamamıştır.

Sinan eserlerine ait plân ve rölöverlerden 100 parçası Millî Eğitim Bakanlığının isteği üzerine Paris’te açılan Türk eserleri sergisinde teşhir edilmek üzere Bakanlığa verilmiştir.

#### V. TÜRK TARİH KONGRESİ

Genel Kurulun 29.III.1952 tarihli oturumunda İstanbul’un 500 üncü fetih yıl dönümü münasebetiyle ve İstanbul ile ilgisi ön plânda olmak üzere 1953 yılında İstanbul’da V. Türk Tarih Kongresinin toplanmasına karar verilmişti. Yönetim Kurulunuz bu karara dayanarak 5 Nisan 1952 tarihli toplantısında kongreyi organize etmek üzere Prof. Ekrem Akurgal, Prof. Halil Demircioğlu, Prof. Şinasi Altundağ, Prof. Halil İnalçık ve Başsekreter Uluğ İğdemir’den mürekkep bir tertip ve icra komitesi kurmuştur. Bu komite kongrenin 22-28 Mayıs 1953 de İstanbul’da toplanmasına, 1948 de toplanan IV. Türk Tarih Kongresi programındaki seksiyonlara “İstanbul Tarihi, Fatih ve Fetih’le ilgili konular seksiyonu” adı altında bir seksiyon daha ilâve edilmesine, keyfiyetin bütün üyelere bildirilerek mütalâalarının istenmesine karar vermiştir. Bu karar 4 Mayıs 1952 tarihli tamimle bütün üyelere bildirilmiş ise de, ancak 6 üyemiz mütalâasını göndermiştir. Bunlardan bir üyemiz Mayıs ayının kongre için müsait bir ay olmadığını, bunun Eylül ayına bırakılmasını teklif etmiştir. Tertip ve icra komitesi ile Yönetim Kurulunuz Mayıs

ayında kongreye katılacak olan Prof. ve Öğretmenlerin dersler ve imtihanlarla meşgul olacaklarını düşünerek kongreler ayı olan Eylül'ün daha münasip olacağını düşünmüş ve kongreye karşı pek az ilgi gösterilmesini de gözönüne alarak keyfiyetin bir kere daha Genel Kurulda görüşülmesini uygun bulmuştur.

#### MİLLETLERARASI IV. ANTROPOLOJİ VE ETNOLOJİ KONGRESİ

Geçen yılki raporumuzda 1952 yılı Eylül'ünde Viyana'da toplanan Milletlerarası IV. Antropolojik ve Etnolojik İlimler kongresine Kurumumuzun da davet edildiğini, Eski Çağ Kolunca bu kongreye Kurumu temsilen üyelerimizden Paleoantropoloji Profesörü Dr. Muzaffer Şenyürek'in katılmasına karar verildiğini bildirmiştik. 1 Eylül'de toplanan Kongreye arkadaşımız iştirak etmiş ve kongre hakkında bize şu raporu vermiştir :

“Viyana'da toplanan Dördüncü Beynelmül Antropolojik ve Etnolojik İlimler Kongresine iştirak ettim. Kongre 1 Eylül 1952 Pazartesi günü saat 11 de Avusturya Cumhurbaşkanının bir nutku ile açıldı ve 8 Eylül Pazar günü sona erdi. Bu kongreye 42 memlekettten 800 den fazla üye ve yardımcı üye iştirak etti ve 350 den fazla tebliğ okundu. Kongre 20 seksiyon halinde çalışmıştır.

Viyana'da toplanan bu kongre 1948 yılında Brüksel'de toplanmış olan üçüncü Beynelmül Antropolojik ve Etnolojik İlimler Kongresinden seksiyonlarının daha çok olmasıyla ayrılmaktadır. Bu arada Brüksel'de toplanmış olan Kongrede müstakil bir Paleoantropoloji seksiyonunun bulunmamasına karşılık, Viyana'daki kongrede bu ilim kolunun müstakil bir seksiyon halinde kurulmuş olması dikkati çekmektedir. Bunu Paleoantropolojinin son yıllar içinde kaydettiği büyük ilerlemenin tabii bir neticesi saymak lâzımdır.

Kongrede her tebliğe 20 dakika ve münakaşa için de 10 dakika ayrılmıştı. Umumî mahiyette olan bazı tebliğler seksiyonların dışında umumî celsede okundu. Bazı geceler Antropolojik ve Etnolojik mevzularla ilgili filimler gösterildi. Bu kongrede 6 Eylül 1952 Cumartesi sabahı saat 9,30 da ve 10.00 da başlıkları aşağıda yazılı olan iki tebliği Paleoantropoloji seksiyonunda okudum :

- 1- Şenyürek: A study of the human skeletons from Kültepe, excavated under the auspices of the Turkish Historical Society. The skeletons from the excavation season of 1948.
- 2- Şenyürek: The dentitions of the Chalcolithic and Copper Age inhabitants of Anatolia. Part I. A morphological study of the permanent lower molars of the Chalcolithic and Copper Age inhabitants of Anatolia.

Ayrıca Kongre sekreterliğinin davetini kabul ederek 4 Eylül 1952 Perşembe sabahı Paleoantropoloji seksiyonuna başkanlık ettim.

3 Eylül 1952 de saat 16 da Viyana Üniversitesi Antropoloji Enstitüsünü (Fizik Antropoloji Enstitüsü) ziyaret ettik ve burada Enstitü Direktörünün verdiği bir konferansı dinledik. Kongrenin ilmî çalışma saatlerinin dışında, Kongre sekreterliği tarafından şehir içinde ve şehir dışında tertip edilmiş olan gezilere iştirak ettim. 2 Eylül 1952 akşamı Viyana Belediye Başkanı Saat 18.20 de Belediye binasında kongre üyeleri için bir reception tertip etti. Bunu 4 Eylül 1952 akşamı gene saat 18.20 de Avusturya Başbakanı ve Millî Eğitim Bakanının Başbakanlık binasında kongre üyeleri için tertip ettikleri reception takip etti.

Bu münasebetle, beni Viyana'da toplanan bu kongreye temsilci olarak göndermiş bulunan Türk Tarih Kurumu'na teşekkür etmeyi bir vazife bilir ve en derin saygılarımın kabulünü rica ederim.”

## KÜTÜPHANE

Bu yıl içinde kütüphanemize 30 u satın alınmak, 202 si mübadele ve hediye yolu ile 232 cilt basma ve 11 cilt yazma eser, 298 si satın alınmak, 444 dü mübadele ve hediye yoluyla 742 dergi girmiştir. Bu suretle kütüphanemizin kitap sayısı dergi, gazete, harita ve yazmalar hariç 31.477 cildi bulmuştur. Bu yıl içinde 523 kitap, 156 cilt dergi, 177 cilt gazete koleksiyonu ciltlenmiştir.

## KAZILAR

Geçenki Genel Kurulda bu yıl bütçemizde bilim çalışmalarına ayrılan ödenğin evveleminde İstanbul'un 500 üncü fetih yıl dönümü münasebetiyle yapılacak yayınlara harcanması, ödenek artarsa kazılara başlanması için Yönetim Kuruluna yetki verilmişti. Kazı mevsimine kadar elimize fetih yıl dönümü konusu ile ilgili hiçbir eser gelmediğinden Kurumumuzun en esaslı faaliyetlerinden birisini teşkil eden kazı işlerine Eski Çağ Kolunun tensip ettiği ödeneklerle başlanmasını Yönetim Kurulunuz uygun bulmuş ve bu suretle bu yıl içinde tarih-öncesi araştırmalarına, Side ve Sinop kazılarına devam edilmiş, Karatepe ve Domuztepe'de restorasyon işleriyle nihai raporlar için tamamlayıcı çalışmalar yapılmış ve İstanbul'da, Kadıköy'ündeki Fikir Tepesi'nde yeni bir kazıya başlanmıştır. Bu kazı ve araştırmalar hakkında kazı direktörlerinden aldığımız raporları aynen sunuyoruz :

1- *Isparta Bölgesinde tarih öncesi araştırmaları :*

Üyelerimizden Prof. Dr. Muzaffer Şenyürek, Eski Çağ Kolunca kendisine ayrılmış olan 800 liralık bir ödenekle Isparta Bölgesinde tarih-öncesi araştırmalarına devam etmiştir. Arkadaşımızın bu hususta bize verdiği rapor şudur :

“1951-1952 yıllarında Isparta civarında Bozanönü'nde, 1944 yılında dahil bulunduğum bir heyet<sup>1</sup> tarafından kısmen kazılmış olan, Kapalı-İn mağarasında yeni ve daha etraflı kazılar yaptım.

1951 yılında Kapalı-İn'de, birincisi 1944 de açılmış olan B çukurunun hemen batısında (D çukuru) olmak üzere, üç yeni çukur ve 1952 yılında da biri mağaranın önünde (G çukuru) ve diğeri de mağaranın içinde ve B çukurunun hemen kuzeyinde (H çukuru) olmak üzere iki çukur açtım.

1944 yılında açılmış olan B çukurunda silekli tabaka doğrudan doğruya anakaya üzerinde bulunan kalker çakıllarından müteşekkil tabii bir tabaka üzerinde durmaktaydı. 1952 yılında açtığım H çukurunda da aynı vaziyet mevcuttur. Diğer taraftan, 1951 yılında açtığım D çukurunda bu silekli esmer tabaka ile kalker çakıllarından müteşekkil tabii tabaka arasında sarı bir toprak tabakası ile bunun altında küllü bir tabakaya tesadüf ettim. D ve H çukurlarında, 1944 yılında B çukurunda tesadüf edilmiş olan esmer toprak tabakasının üst kısımlarında, seyrek olmakla beraber, bazı çanak parçaları mevcuttur. Buna mukabil D çukurunda

1 Bk. Belleten, Cilt IX, sayı 34, 1945, s. 277-287.

bu tabakanın altında bulunan iki yeni tabakada sadece silsek aletlere tesadüf edilmiş ve hiçbir çanak parçasına rastlanmamıştır. Böylece, 1951 ve 1952 yıllarında yaptığım araştırmalar mağaranın en eski iskân tabakasının 1944 de bulunan silleksli esmer toprak tabakası değil, daha alttaki bu küllü tabaka olduğunu göstermiştir.

1951-1952 yıllarında yapılan kazılarda bazı fosil hayvan kalıntularına ve sillekslerle birlikte kemikten yapılmış bir alete tesadüf edilmiştir. 1951-1952 kazıları hakkında daha etraflı bir raporunu ileride yayınlayacağım.”

2- *Karatepe ve Domuztepe’de çalışmalar :*

Üyelerimizden Doçent Dr. Bahadır Alkım’la Profesör Bossert’in Başkanlığı altındaki heyet, 1951 yılı Eylül ve Ekim çalışmalarından artan para ile 31 Ocak’tan 3 Mart’a ve Eski Çağ Kolunca bu yıl kendilerine ayrılan 5.000 lira ile de 3 Eylül’den 12 Kasım’a kadar Karatepe ve Domuztepe’deki çalışmalara devam etmişlerdir. Dr. Bahadır Alkım’ın her iki çalışma hakkında verdiği raporlar aşağıdadır:

“Karatepe yedinci mevsim çalışmaları Türk Tarih Kurumu adına Prof. Dr. Bossert ile Doçent Dr. U. Bahadır Alkım’ın başkanlıkları altında ve topoğraf mimar Kemal Akman’ın iştiraki ile 31 Ocak’tan 3 Mart 1952 ye kadar geliştirildi.

Araştırma ve kazılar nihai yayın hazırlıklarını sağlamak amacıyla daha ziyade tamamlayıcı mahiyette oldu.

Bundan evvelki mevsimlerde teknik ve maddi imkânlar elde edilmediği için ikmal edilememiş olan topoğrafik işler bitirildi; bu arada Karatepe’nin doğusu ile Domuztepe’nin ve aradaki Ceyhan nehrinin 1-500 ölçeğinde topoğrafik plâni alındı. Bundan başka Karatepe’nin 4 km. kadar güneyinde olup bazı kazı kalıntıları Karatepe ile çağdaş Danakaya adlı tepenin de tesviye münhanili aynı ölçekte bir plâni alındı.

Karatepe’nin muhtelif yerlerinde 10 dan fazla açıklayıcı kazılar yapıldı :

Aşağı Giriş binasının doğu ve batı kısımlarıyla rampa kuleleri tamamen açılarak vazih bir plân sağlandı. Bu arada aynı giriş geçidinin batısında yükselen kule duvarına ait 1 m. yükseklikte olan kerpiç duvar, mevsimin ıslaklığından istifade edilerek meydana çıkarılabildi.

Zirvedeki sarayın avlusunda sahrınç veya depo oldukları anlaşılan kayaya muntazam bir şekilde oyulmuş 7 den fazla çukur açıldı. Arkeolojik durumlarından, bu çukurların M. Ö. VIII. yüzyıl Karatepe’sinden daha önceki bir devre ait oldukları anlaşılmaktadır.

Tapınağın doğu dairelerinin açılmasına başlandı. Tapınak avlusunun kuzeyinde bir teras üzerinde kayaya yuvarlak bir şekilde oyulmuş bir yuvaya dikey vaziyette yerleştirilmiş olan 1 m.den fazla bir yükseklikte silindirik biçiminde bir bazalt sunak (?) meydana çıkarıldı. Hitit sanatında müteaddit örneklerini tanıdığımız bu sunak, bize Karatepe tapınağının kutlu bir yerini tesbit ettirmiş oldu.

Araştırmaların verdiği genel neticeye göre M. Ö. VIII. yüzyılda Karatepe’de çift dilli yazıtlar yazdırılmış ve önemli yapılar yaptırmış olan Danuna’lar Kırılı Asitawa(n)das’ın saltanatından önce de Karatepe’nin iskân görmüş olduğu anlaşılmaktadır. Esasen Domuztepe’nin stratigra ik vaziyeti de bu hususu teyid etmektedir.”

“Karatepe sekizinci mevsim çalışmaları Türk Tarih Kurumu ve Eski Eserler ve Müzeler Genel Müdürlüğü adına Prof. Dr. Bossert ve Doç. Dr. U. Bahadır Alkım’ın başkanlıkları altındaki Doç. Dr. Halet Çambel, Uzman restoratör Ali Caravella ve Foto Dursun Cankut’dan mürekkep bir heyet tarafından 3 Eylül’den 12 Kasım 1952 tarihine kadar geliştirildi.

Çalışmaların gayesi, beş cilt halinde yayınlanması düşünülen Karatepe kazılarının (Domuztepe dahil) nihai raporları için gereken teferruat işlerinin ve bu arada bilhassa heykeltraşlık eserlerinin teknik usullerle birleştirilip yayına hazırlanması üzerinde toplanmıştır.

Birinci kazı mevsiminde meydana çıkarılmış olan büyük ortostatlar üzerindeki kabartmalardan başka Karatepe’de yüzlerce kabartma parçaları bulunmuştu. Bunların birbiriyle birleştirilip yayına hazır bir vaziyete getirilmeleri, Müzeler Genel Müdürlüğünün sağladığı jeneratör, elektrikli matkap v.s. gibi teknik araçlar ve Roma’dan gelen milletlerarası kıymette uzman restoratör ve elbirliği ile çalışan kazı kurulu üyelerinin gayreti sayesinde ancak bu mevsimde gerçekleştirilmeye başlandı. Yüzlerce ve hattâ binlerce ufak kırıkları seçip bunlardan büyük kabartmalı sahneler elde etmek güç bir iş olmakla beraber iki ay zarfında 20 den fazla tasvirli ortostatın birleştirilmesi mümkün oldu. Tasvir konularının birkaçı mükerrer sahneler olduğu halde çoğu, *in situ* olarak hafredilen kabartmalardan farklı ve dolayısıyla yeni mevzulardır.

Araştırmalar arasında, Ceyhan nehrinin batı kıyısında, Karatepe’nin bulunduğu kenarında, Karatepe’nin 4 km. kadar güney - doğusuna bir bazalt damarının Dr. Bahadır Alkım tarafından tesbit edilmiş olması bilhassa zikre değer. Kastal adlı kesif ormanlık bir tepe üzerinde görülen bu damardan M. Ö. VIII. yüzyıl Karatepe heykeltraşlarının bazalt blokları getirtmediklerini söyleyebiliriz. Çünkü Kastal’dan Karatepe’ye kadar arazi çok ârızalıdır, bundan başka Kastal Ceyhan nehrinin akışının aksi istikametinde bulunduğundan, nehir nakliyatına elverişli değildir.

Yayın çalışmalarının merkezi sirketini teşkil eden mimarlık işleri, mimarın son dakikada gelmemesi yüzünden, bu mevsim de geliştirilmedi. Bunu yeni çalışma devresine bırakmak zorunda kaldık.”

### 3- Side Kazısı :

Üyelerimizden Prof. Dr. Arif Müfid Mansel’in Başkanlığı altındaki heyet tarafından Side kazısına bu yıl da Eski Çağ Kolunca ayrılan 6.000 lira ödenekle devam edilmiştir. Kazı Direktörlüğünün bu mevsim çalışmaları hakkındaki kısa raporu şudur :

“Side kazılarına 1952 senesi Ekim ayında devam edilmiştir. Bu sene şehrin batı Nekropolünde ve denize yakın bir yerde bulunan Podium’lu mabed şeklinde bir mezar anıtı tamamiyle meydana çıkarılmış, bu arada pek çeşitli mimarî parçalar ve binanın içinde durduğu anlaşılacak bir hayli Sidamare ve Attika tipinde lahit aksamı bulunmuştur. Üzerleri kubbeler ile örtülü revaklar ile çevrili bir avlunun ortasında duran bu muhteşem türbe binasının Milâttan sonra 3 üncü asrın sonlarına ait olduğu anlaşılmıştır.”

4- *Sinop Kazısı :*

Almanya'nın Münster Üniversitesiyle müştereken geçen yıl Sinop'ta başladığımız kazıya bu yıl da üyelerimizden Prof. Dr. Ekrem Akurgal'ın Başkanlığı altında ve Münster Üniversitesinden Doçent Dr. Ludwing Budde, Berlin Technische Hochschule'sinden Yüksek Mimar Lenzen, Ankara Üniversitesinden Asistan Baki Ögün ve Müzeler Umum Müdürlüğünden Asistan Hikmet Gürçay'ın da iştirakiyle 1952 yılı Ağustos ve Eylül aylarında devam edilmiştir. Eskiçağ Kolu Sinop kazısına bu yıl Kurum adına 3.000 lira ayırmıştı. Kazı Direktörü Prof. Dr. Ekrem Akurgal, bu mevsim çalışmaları hakkında Kurumumuza aşağıdaki raporu vermiştir :

“Pontos mıntakasının tarihten önceki devirleri ile Hititler ve Frikler zamanına tesadüf eden yerleşmeleri hakkında bilgi edinmek, Yunan kolonizasyonunun bu bölgedeki başlangıç tarihini tesbit etmek ve mümkün olduğu takdirde Kimmer'lere ait izler bulmak amacı ile Sinop'ta iki yıldanberi yapılan hafriyatta şimdilik aşağıdaki neticelere varılmıştır :

Sinop Yarımadası içinde tarih-öncesi devirlerle Hititler çağına ait hiçbir iz bu yıl da rastlanmamıştır. Geçen sene Sinop'tan 10 kilometre mesafedeki Demirciköy'de tesbit edilen bakır çağı höyüğünden başka tarih-öncesi yerleşmelere yakın civarda tesadüf edilmemiştir. Hitit iskânını gösteren izler bu defa da bulunmamıştır. Buna mukabil geçen yıl meydana çıkarılan geç devir Frik vazolarından bu yıl çalışmalarında da elde edilmiştir. Bu itibarla Yunanlıların Sinop'u iskân etmelerinden önce burada yerli bir halkın oturduğu anlaşılmaktadır. Eldeki seramik tamamiyle Frik seramiği karakterindedir. Hernekadar Frik yazısı bulunmamışsa da bu toprak kapların mevcudiyeti ve Orta Anadolu'nun Yedinci-Altıncı asırlarda Frikler tarafından meskûn bulunması keyfiyeti, Sinop'ta da Friklerin oturmuş olması ihtimalini kuvvetle ortaya atmaktadır. Kimmer'lerin Sinop'ta bulunmuş olduklarına ait bir iz rastlamak mümkün olmamıştır.

Geçen yıl elde edilen Yunan seramiğinin daha eski örneklerine bu defaki çalışmalarda da rastlanmamıştır. Bu yıl yine erken Korinth Aryballos'ları, oryantallizan seramik meydana çıkarılmış böylece Sinop'taki Yunan iskânının yedinci yüzyılın sonundan yukarıya çıkmadığı bir daha teyit edilmiş bulunmaktadır. Esasen bugüne kadar Berezan'da, Histria ve Apollonia Pontica'da elde edilen kalıntılar da Pontos'daki Yunan kolonizasyonunun yedinci yüzyılın ikinci yarısında başladığına işaret etmektedirler. Fakat yazılı kaynaklarda Sinop'un Yunanlıların Karadeniz Kıyılarındaki en eski kolonisi olarak zikredilmiş bulunması bu mahallin mezkûr meselenin tenvir edilmesi hususunda sistematik bir kazıya tâbi tutulmasını gerektiriyordu. Bu itibarla bu meselenin kesin olarak halledilmesi için bugünkü kışlanın yanı başında bulunan sahada bir araştırmaya daha ihtiyaç olduğu şüphesizdir.

1952 çalışmalarının büyük bir kısmı geçen yıl meydana çıkarılan mâbet sahasına teksif edilmiştir. Bu mahalde elde edilen Frik seramiği, oryantallizan stil ve siyah figürlü Attika tarzı vazo parçaları şehrin bu bölgesinde de arkaik iskânın bulunduğunu ortaya koymuştur; ayrıca mâbedle ilgili daha başka yapıların meydana çıkarılması için de burada çalışmak gerekiyordu. Şehrin eski mezarlığı ve bugün metruk bir futbol sahası olan bu alanda geniş ölçüde açılan çukurlarla çalışmalar yapıldı ve neticede mâbedin üç bir taraftan Stoa'larla çevrili olduğu



tesbit edildi. Mâbet beşinci asırdan veya en geç dördüncü asırdan olması lâzım gelen bir çakıl mozayık tahrib edilerek inşa edilmiştir. Ortaya çıkarılan düzenerlerce pişmiş toprak figürlerin hepsi Helenistik devre aittir. Bu arada elde edilen figürlü tasvirlerle süslü Sima kabartmalarından bazıları da Helenistik devre işaret etmektedir. Bu itibarla mâbedin Helenistik devirde yapılmış olduğu anlaşılmaktadır. Mâbedin etrafını saran Stoa'lar da kendisi ile çağdaştır. Mâbette ve Stoa'larda temel taşları andezit, stylobat taşları ise kireç taşındandır. Doğudaki Stoa'da ele dedilen bir Dor başlığı da yapıların Helenistik devirden olduğunu açığa vurmaktadır. Bununla beraber, igürlü tasvirlerle süslü Sima kabartmalarından bazıları burada dördüncü ve belki de beşinci yüzyılda mevcut olan bir dinî yapının mevcudiyetini anlatmaktadır.

Sinop'un Helenistik çağına ait devrini aydınlatmak düşüncesiyle yapılan çalışmalarda birinci Pompei stilinde duvar resimleriyle süslü ve kalıntıları meydana çıkarılmış, bu arada şehir içinde açılan bir çukurda da çok güzel bir Bizans mozaığı elde edilmiştir.

Roma devrine ait âbidelerin tarihini ve neyelerini tesbit etmek maksadiyle şehrin muhtelif yerlerinde ve kalesinde bulunan birçok tezyinatlı mimarî blokların etüdü yapılmıştır.

Mâbet civarında icra edilecek tamamlayıcı araştırmalar ve kışla yanında yapılacak olan kazılarla Sinop çalışmalarına önümüzdeki yaz mevsiminde son verilecektir."

##### 5- Fikirtepesi Kazısı :

İstanbul'un en eski tarihini aydınlatma bakımından büyük önemi olan ve birkaç yıldanberi de bulunan bazı çanak-çömlek parçaları dolayısıyla üzerine ilgi çeken Kadıköy civarındaki Fikirtepe'sinde bu yıl üyelerimizden Prof. Dr. Arif Müfid Mansel'in Başkanlığı altında ve İstanbul Üniversitesi Profesörlerinden K. Bittel ve Doçent Dr. Halet Çambel'in de iştirakiyle küçük bir kazı yapılmıştır. Kazı için Eski Çağ Kolu hernekadar 1.500 lira ödenek ayırmışsa da, meydana çıkan eserlerin önemi gözönüne alınarak ve kazı direktörlüğünün isteği üzerine Yönetim Kurulumuz bu ödeneye 500 lira daha eklemiştir. Çalışmalar sonunda burada Prehistorik bir iskân yeri tesbit edilmiş, topraktaki lekelerden de ahşap evlerin mevcut olduğu anlaşılmıştır. Bundan başka kerpiç yapı izlerine (fırınlar?), evlerin içinde ve dışında Hocker vaziyetinde yatan iskeletlere rastlanmıştır. Ayrıca büyük miktarda keramik, taş ve çakmak taşı eserler de bulunmuştur. Bunlar bu iskân yerinin Troia I. ile çağdaş, hattâ bundan daha eski olduğuna işaret etmektedir. Ancak kapların terkibinden sonra buradaki kültürün Batı Anadolu ile mi, yoksa Trakya ve Balkanlar ile mi ilgili olduğunu tesbit etmek mümkün olacaktır.

##### BASİMEVİ

Basımevimiz bu yıl içinde 30.158 lira 50 kuruşluğu Kuruma, 31.531 lira 50 kuruşluğu da dışarıya olmak üzere 61.690 liralık iş yapmıştır. Müteferrik gelirlerden elde ettiği hasılat ile birlikte bir yıllık gelir toplamı 62.707 lira 57 kuruştur. Bu, geçen yıla nazaran 8.116 lira 85 kuruş bir fazlalığı gösterir. Buna karşılık ücret ve işletme masrafı olarak giderler toplamı 53.529 lira 96 kuruştur. Aradaki 9.177 lira 61 kuruş basımevimizin kârı olarak gözükmekte ise de 136 bin küsür lira olan

basımevi demirbaşlarına %10 hesabiyle 13.676 lira 44 kuruş amortisman ayrıldığından hakikatte bilânçomuz 4.498 lira 83 kuruş zararla kapanmış bulunuyor. Buna geçen yılı 7.843 lira 14 kuruşluk zararı da katarsak 1953 yılına devredilen zarar toplamı 12.341 lira 97 kuruşu bulmaktadır.

Buna karşılık 1951 ve 1952 yıllarında ayrılmış olan amortisman tutarı ise 27.127 lira 64 kuruştur.

Basımevimize bu yıl sonunda yeniden bir Super Kaster döküm makinesi almış bulunuyoruz. Yeni binamıza taşındığımız zaman yeniden bir baskı makinesiyle bir kaster döküm makinesi ve bir forma kırma makinesi almak kararındayız. Bu suretle 1954 yılında basımevimizin zararlarını kapatarak kâra geçmesi büyük bir ihtimal dahiline girmiş olacaktır. Basımevimiz, üzerine aldığı işleri itina ile bastığından, her taraftan siparişler gelmekte ise de, bugünkü basma kabiliyeti ile bunların hepsini alamamaktadır. Yeni binamızda yeni makineler getirmek suretiyle memleketin ve bilhassa ilim müesseselerinin teknik ve estetik baskı ihtiyacını karşılamış olacağız.

Basımevi binamızın ihalesi hernekadar 1 Temmuz 1952 de yapılmış ise de, temel meseleleri bizi bir hayli meşgul ettiğinden sonbaharda ancak temel hafriyatı ve istinat duvarının inşasıyla yetinmek zorunda kalındı. Malzeme ihzaratı tamamlanmış olduğundan havaların düzelmesiyle inşaata başlanacak ve mukavele gereğince Eylül başında tamamlanmış olacaktır.

#### KURUMUN YENİ MUHASEBE ŞEKLİ

Geçen yılı Denetleme Kurulu raporunda: "Kurumun mevcut Muhasebe sistemi bilcümle muamelâtı ve Basımevi iş vaziyetlerini sarih ve vazih bir şekilde göstermeyecek bir şekil almış ve her iki teşekkülün işlemlerini Kurum muhasebesinde vuzuh ile kayıt ve idare için yeni bir muhasebe sistemi kurulması zaruret kesbetmiştir." denilmekte idi. Genel Kurulunuz da bu mütalâayı tasvip etmiş olduğundan muhasebecimiz Saim Hünel, Kurumumuzun bünyesine uygun yeni bir muhasebe şekli ve Yönetmeliği hazırlamış, bu hazırlanan esaslar Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Muhasebe Genel Müdürü ve Ticaret Lisesi Öğretmeni Bay Fethi Aktan'a gösterilerek onların da mütalâası alınmış olduğundan 1953 yılı başından itibaren Kurum Muhasebesinin bu şekilde yürütülmesi için gerekli hazırlıklara başlanmıştır.

#### DENETLEME KURULU RAPORU

Türk Tarih Kurumu'nun 1952 takvim yılı hesap muamelâtının tetkikinde :  
1- 1952 yılı için 300.000 lira olarak tanzim ve tertip edilmiş olan bütçenin bina inşaatına başlanmasının kararlaştırılmış olması sebebiyle karşılık olarak tahsis kılınmış olup evveldenberi mevcut olan Devlet eshamının satışından elde edilen miktarın ilâvesi suretiyle bütçe yekûnu 550.0000 liraya çıkarılmış ve bu hesap yılı içinde geçen yıldan devrolunan kıymetler ile devlet yardımı tamamen ve aynen tahsil kılınmıştır.

Aşağıda ve müfredatıyla mahiyet ve miktarları yazılı beş kalemden :

	Lira	Krş.
Atatürk vakfından	25.000	00
Yayın gelirlerinden	396	44
Üye aidatından	62	00
Faizlerden	3.552	28
Diğer gelirlerden	5.314	54
ceman	34.325	26

lira fazla varidat elde edilmiş ve bu suretle gelir yekûnu —Basımevi gelirlerinden tahsil edilemeyen bir liranın tenzil edilmesiyle— 584.324,26 liraya baliğ olmuştur.

2- 1952 takvim yılı içinde Kurumca ifası derpiş olunan bütün hizmet ve masrafları muhtevi olmak üzere gider bütçesi de ilk evvel 3000.000 lira ve bilâhare 250.000 lira ilâvesiyle 550.000 liraya çıkarılmak suretiyle tertip edilmiş ve bu bütçeden yıl içinde 228.353,48 lira usulü dairesinde istihkak sahiplerine tediye olunarak bütçe dahili hesaplardan 355.970,78 lira ve bütçe harici tutulan ve 1951 yılından müdevver Basımevi tesisat hesabı tutarı 12.148,15 lira ki ceman 368.118,93 lira 1953 yılına “geçen yıldan devir” faslını teşkil etmek üzere devrolunmuştur.

Bu paranın karşılığı hesaplar aşağıda gösterilmiştir :

Merkez Bankası İstanbul	721,97
Merkez Bankası Ankara	1.926,14
İş Bankası Ankara	282.701,92
Avans	33.039,31
Basımevi cari hesabı	6.594,76
Basımevi tesisat hesabı	42.195,12
Akreditif blokesi	939,71
Yekûn	368.118,93

3- Hasıl olan lüzum üzerine daimi memurlar aylıklarından 9.000 lira alınarak ihtiyaç olan diğer fasıl ve maddelere tevzi edilmek üzere münakale yapılmıştır.

*Avans hesabı :*

4- 1951 yılından 32.422,12 lira devir ve yıl içinde tekrar 35.709 lira verilmiş ve bu devir ve tediyelerden 35.092,31 lirası mahsup veya tahsil edilerek 1953 yılına 33.039,31 lira alacak devredilmiştir.

5- a) Emanet hesabının tâli hesabı olan Kurum tasarrufunda 167.457,01 lira olarak görülen miktarın matbaaya devredilen makine, alât ve sair edevat ile muhtelif yardımcı malzemeyi teşkil ettiği anlaşılmıştır.

b) Yine emanet hesabında satış kârları olarak görülen 1.108,05 liranın satılan eski hurufatın maliyet ve satış bedeli arasındaki farktan ileri geldiği ve bu paranın aşınmak, muhtelif şekilde ziyaa uğramak ihtimali mevcut bulunan hurufatın hesaptaki kaydını karşılamak üzere bütçe harici tutulduğu ve ileride tasfiye sonunda mahsubu icabettirecek bir hal zuhur etmediği takdirde o yılın gelirine kaydedilmek üzere mahfuz bulundurulduğu görülmüştür.

6- Kurum müsbit evrakiyle kayıtlar arasında mutabakat bulunduğu ve her hesaba ait işlemin defterlerine düzgün bir şekilde işlendiği ve hiçbir fasıl ve maddede bütçe veya karar harici sarfiyat olmadığı görülmüştür.

TÜRK TARİH KURUMU BASİMEVİNİN TETKİKİNDE

1- a) yıl içinde :

61.690,00.	Basılan eserler
183,47	Muhtelif gelirler
834,10	Anbar fazlası

olmak üzere ceman 62.707,57 liranın işletme hesabına matlup kaydedildiği ve buna mukabil,

b)	41.345,00	Aylıklar
	2.006,12	Fazla mesai
	2.152,32	Primler
	525,15	Muamele vergisi
	13.676,44	Amortisman
	7.843,14	1951 den müdevver zarar
	7.501,37	İşletme masrafları

olmak üzere ceman 75.049,54 liranın işletme hesabına zimmet kaydedilmek suretiyle 1953 takvim yılına 12.341,97 lira zararlar girildiği görülmüştür.

c) 12.341,97 liralık zarar içinde 1951 ve 1952 takvim yılları sonunda demirbaşlar için tefrik edilen 27.127,64 liralık amortisman dahil bulunmaktadır.

d) Tefrik edilen amortismanın zarardan çıktığı ve hususi bir hesapta yine Basımevinin ihtiyat bir kaynağı olduğu kabul edilecek olursa, amortisman tefrik edilmemiş olsa idi, ikinci hesap yılı sonu olan 1952 bilânçosununun 14.785,67 liralık bir kâr göstereceği anlaşılmıştır.

2- İşletme hesabından başka muhasebede bulunan sair kıymet hesaplarının muhasebe fenninin icaplarına uygun bir şekilde yürütüldüğü ve gerek ana gerek yardımcı defterler kayıtları arasında tam mutabakat bulunduğu görülmüştür.

T.B.M. Meclisi  
Muhasebe Müdürü

T.T. Kurumu üyesi  
ve Seyhan Milletvekili

T.T. Kurumu  
üyesi

T.T. Kurumu  
üyesi

MAZLUM BULAK

PROF. R. O. ARIK

PROF. H. S.SELEN

PROF. H. İNALCIK

TÜRK TARİH KURUMU  
1953 BİLÂNÇOSU

Aktif		Pasif
285.350,03	Bankalar	Kurum tasarrufu 1.475.597,84
	1.926,14 Merkez Ankara	Demirbaş satış 1.108,05
	721,97 Merkez İstanbul	kârları,
	282.701,92 İş Ankara	
174.045,77	Basımevi	
	6.594,76 İşletme hesabı	
	167.451,01 Tesisat ve tasarruf hesabı	
939,71	Muhtelif hesaplar	
455.568,87	Kurum anbarları	
	326.668,80 Kitap anbarı	
	59.450,00 Belleten „	
	69.092,02 Kâğıt ve malzeme anbarı	
	358,05 Müteferrik malzeme „	
79.866,15	Demirbaş	
	56.400,45 Merkez	
	23.465,70 Kazılar	
82.112,23	Kütüphane	
33.093,31	Avans	
41.941,10	Kitapçılar	
70.078,78	Gayri menkuller ve bina hazırlık masrafları	
250.645,90	Telif, tercüme eserler	
3.118,04	Çürük alacaklar	
	2.242,42 Leibzig Güstav Fok	
	769,01 Varoğlu Yayınevi	
	106,61 Berrak Kitapevi	
<u>1.476.705,89</u>	<u>Toplam</u>	<u>Toplam 1.476.705,89</u>

31. 12. 1953  
Muhasebeci  
S. Hünel

